

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานสภาพการใช้ที่ดิน และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2558

จังหวัดพะเยามีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา จึงทำให้มีความจำเป็นต้องมีการติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินให้มีความเป็นปัจจุบัน กรมพัฒนาที่ดินจึงนำเทคโนโลยีด้านระบบภูมิสารสนเทศ มาใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลแผนที่และฐานข้อมูล และการแสดงผล ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในการจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1:25,000 ด้วยการแปลงข้อมูลดาวเทียมสำรวจทรัพยากรไทยโชตด้วยสายตาโดยใช้โปรแกรมประยุกต์ภูมิสารสนเทศต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ. 2555- 2558 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ การกำหนดเขตเพาะปลูกที่เหมาะสม การประเมินผลผลิตของพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ การจัดการดินและน้ำให้เป็นแหล่งผลิตเกษตรปลอดภัย รวมถึงการจัดการด้านโลจิสติกส์ (Logistics) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัดพะเยาต่อไป ระยะเวลาดำเนินงาน 9 มิถุนายน ถึง วันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558

1. สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดพะเยา ปี พ.ศ. 2558

ผลการดำเนินการ พบว่า จากเนื้อที่จังหวัดพะเยาทั้งหมด 3,959,412 ไร่ สามารถจำแนกประเภทการใช้ที่ดินได้ 5 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) มีเนื้อที่ 145,861 ไร่ หรือร้อยละ 3.69 ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยชุมชนทั้งพื้นที่ราบ มีเนื้อที่รวม 91,206 ไร่ หรือร้อยละ 2.30 ของเนื้อที่จังหวัด รองลงมาได้แก่ ตัวเมืองและย่านการค้า รวมเนื้อที่ 23,321 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของเนื้อที่จังหวัด และสถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ มีเนื้อที่ 22,087 ไร่ หรือร้อยละ 0.56 ของเนื้อที่จังหวัด ตามลำดับ

1.2 พื้นที่เกษตรกรรม (A) มีเนื้อที่ 1,589,168 ไร่ หรือร้อยละ 40.10 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย

1) พื้นที่นา (A1) มีเนื้อที่ 745,685 ไร่ หรือร้อยละ 18.84 ของเนื้อที่จังหวัด

2) พืชไร่ (A2) มีเนื้อที่ 449,089 ไร่ หรือร้อยละ 11.34 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ

(1) ข้าวโพด (A202) มีเนื้อที่ 399,073 ไร่ หรือร้อยละ 10.08 ของเนื้อที่จังหวัด

(2) ข้าวไร่ (A216) มีเนื้อที่ 27,879 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่จังหวัด

(3) มันสำปะหลัง (A204) มีเนื้อที่ 8,551 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่จังหวัด

3) ไม้ยืนต้น (A3) มีเนื้อที่ 174,639 ไร่ หรือร้อยละ 4.39 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ

(1) ยางพารา (A302) มีเนื้อที่ปลูก 135,826 ไร่ หรือร้อยละ 3.43 ของเนื้อที่จังหวัด

(2) สัก (A305) มีเนื้อที่ 31,069 ไร่ หรือร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่จังหวัด

(3) ยูคาลิปตัส 2,956 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่จังหวัด
 (4) ไม้ผล (A4) มีเนื้อที่ 145,220 ไร่ หรือร้อยละ 3.66 ของเนื้อที่จังหวัด ไม้ผลส่วนใหญ่ที่นิยมปลูก ได้แก่

- (1) ลำไย (A413) มีเนื้อที่ 103,246 ไร่ หรือร้อยละ 2.61 ของเนื้อที่จังหวัด
- (2) ลิ้นจี่ (A406) มีเนื้อที่ 24,690 ไร่ หรือร้อยละ 0.62 ของเนื้อที่จังหวัด
- (3) มะขาม (A412) มีเนื้อที่ 5,907 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่จังหวัด

1.3 พื้นที่ป่าไม้ (F) มีเนื้อที่ 2,090,616 ไร่ หรือร้อยละ 52.80 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์ (F101) มีเนื้อที่ 885,652 ไร่ หรือร้อยละ 22.37 ของเนื้อที่จังหวัด ป่าไม่ผลัดใบรกร้าง (F100) มีเนื้อที่ 10,944 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่จังหวัด ป่าผลัดใบสมบูรณ์ (F201) มีเนื้อที่ 1,137,959 ไร่ หรือร้อยละ 28.74 ของเนื้อที่จังหวัด ป่าผลัดใบรกร้าง (F200) มีเนื้อที่ 49,985 ไร่ หรือร้อยละ 1.26 ของเนื้อที่จังหวัดและป่าปลูกสมบูรณ์ (F5) มีเนื้อที่ 6,076 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่จังหวัด

1.4 พื้นที่น้ำ (W) มีเนื้อที่ 69,082 ไร่ หรือร้อยละ 1.76 ของเนื้อที่จังหวัด ประกอบด้วย แหล่งน้ำธรรมชาติ รวมเนื้อที่ 40,561 ไร่ หรือร้อยละ 1.03 ของเนื้อที่จังหวัด และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น รวมเนื้อที่ 28,521 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่จังหวัด

1.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด (M) มีเนื้อที่ 64,685 ไร่ หรือร้อยละ 1.65 ของเนื้อที่จังหวัด

2. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดพะเยาระหว่างปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2558

2.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่ชุมชนเพิ่มขึ้นจาก 144,124 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 145,861 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 เนื้อที่เพิ่มขึ้น 1,737 ไร่ หรือร้อยละ 1.21 ของเนื้อที่เดิม

2.2 พื้นที่เกษตรกรรม โดยภาพรวมพื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดพะเยาลดลงจาก 1,599,740 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 1,589,168 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 มีเนื้อที่ลดลง 10,572 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่เดิม โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายพืชที่สำคัญ

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก 721,789 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 745,685 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 โดยมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 23,896 ไร่ หรือร้อยละ 3.31 ของเนื้อที่เดิม

2) ข้าวโพด มีเนื้อที่ลดลงจาก 436,109 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 399,073 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 ลดลง 37,036 ไร่ หรือร้อยละ 8.49 ของเนื้อที่เดิม

3) ยางพารา มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก 123,950 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 135,826 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้น 11,876 ไร่ หรือร้อยละ 9.58 ของเนื้อที่เดิม

4) สัก มีเนื้อที่ลดลงจาก 31,313 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 31,069 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 ลดลง 244 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 0.78 ของเนื้อที่เดิม

5) ลิ้นจี่ มีเนื้อที่ลดลงจาก 25,801 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 24,690 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 ลดลง 1,111 ไร่ หรือร้อยละ 4.31 ของเนื้อที่เดิม

6) ลำไย มีเนื้อที่ลดลง จาก 103,994 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 103,246 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 ลดลง 748 ไร่ หรือร้อยละ 0.72 ของเนื้อที่เดิม

7) ไร่หมุนเวียน มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก 47,379 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 49,323 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 เพิ่มขึ้น 1,944 ไร่ หรือร้อยละ 4.10 ของเนื้อที่เดิม

8) พื้นที่เกษตรกรรมอื่น ๆ มีเนื้อที่ลดลง จาก 31,476 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 25,212 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 ลดลง 6,264 ไร่ หรือร้อยละ 19.90 ของเนื้อที่เดิม

2.3 พื้นที่ป่าไม้ โดยภาพรวมพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดพะเยาเพิ่มขึ้นจาก 2,089,321 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 2,090,616 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 หรือมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 1,295 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่เดิม โดยเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า

1) พื้นที่ป่าสมบูรณ์ ลดลงจาก 2,036,460 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 2,029,687 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 พื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ลดลง 6,773 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่เดิม

2) ป่ารอสภาพฟื้นฟู เพิ่มขึ้นจาก 52,861 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 60,929 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 พื้นที่ป่ารอสภาพฟื้นฟูเพิ่มขึ้น 8,068 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.26 ของเนื้อที่เดิม

2.4 พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น จาก 66,020 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 69,082 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 พื้นที่น้ำเพิ่มขึ้น 3,062 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.64 ของเนื้อที่เดิม

2.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น จาก 60,207 ไร่ ในปี พ.ศ. 2555 เป็น 64,685 ไร่ ในปี พ.ศ. 2558 พื้นที่เบ็ดเตล็ดเพิ่มขึ้น 4,478 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.48 ของเนื้อที่เดิม